

tal megkülönböztesse „a részvevő érzelmek legmagasabb fokától, ahol ezek az önmagunkért érzett valószerű félelemmel kiegészülve indulattá válnak” (uo. 236.).

7. Levél Karl Lessinghez, 1774. február 2.

8. HAMBURGI DRAMATURGIA, 95. szám.

9. „Csupán fermenta cognitionist – a megismerés kovászát – szándékozom elhinteni.” Uo.

10. Arendt valószínűleg Náthán kérdésére utal: „Úgy vehető az igazság a fejünkbe, mint a perselybe a pénz?” (III. felvonás, 6. jelenet.) Fordításom ezen a feltételezésen alapul. A darabot Lator László fordításában idézem.

11. A darabban két hasonló megfogalmazás található: „Bár találtam volna ismét / Egy embert, akinek elég, hogy ember!” (Lessing: BÖLCS NÁTHÁN. II. felvonás, 5. jelenet), illetve: „Eleg, hogy ember!” (III. felvonás, 9. jelenet.)

12. „Barátokká kell lennünk!” (II. felvonás, 9. jelenet.)

13. „A gonosztevő is ember, olyan lény, akiben minden erkölcsi tökéletlensége ellenére is még mindig elég tökéletesség rejlik ahhoz, hogy inkább ne kívánjuk pusztulását, megsemmisülését, és ennek láttára valami részvéthez hasonlót, mintegy a részvét elemeit érezzük.” – „Mert még akkor is, ha a szerencsétlenség, amely a gonosztevőt éri, közvetlen következménye bűnének, balsorsa láttán önkéntelenül együtt szenvedünk vele.” (HAMBURGI DRAMATURGIA, 76. szám, 235. és 236.)

14. Marcus Tullius Cicero: TUSCULUMI ESZMECSERE. Allprint, 2004. Vekerdí József fordítása.

15. III. felvonás, 5. jelenet.

16. A *Vergangenheitsbewältigung* (olykor szinonimájaként használják a *Geschichtsaufarbeitung* kifejezést is) nem feleltethető meg egyetlen magyar szónak sem; több-kevesebb pontossággal a múlttal való szembenézésként, a múlttal való viaskodásként és annak tárgyilagos legyőzéseként, a múlt kritikái feldolgozásaként, a múlt terhétől való megszabadulásként, a múlt urálásaként vagy éppen a múlttal való elboldogulásként is szokás fordítani.

17. Sorsfordulat, a felismerés (*anagnórisis*) pillanata.

18. A *lament* kifejezés egyaránt utalhat a jeremiádok ótestamentumi panaszaire és a görög tragédia lamentációira.

19. In: Goethe: FAUST. Jékely Zoltán fordítása.

20. Ezzel a mondattal kezdődik Franz Kafka 1920. június 23-ai keltezésű levele, melyet Milena Jesenska újságírónőhöz címzett.

21. Schlegel ÜBER LESSING című művében olvasható a mondat, miszerint, „*Er selbst war mehr werth, als alle seine Talente. In seiner Individualität lag seine Grösse*”. L.: J. Minor (szerk.): Friedrich Schlegel: SEINE PROSAISCHEN JUGENDSCHRIFTEN. 2. Bd. ZUR DEUTSCHEN LITERATUR UND PHILOSOPHIE. Wien, 1906. 151.

22. A mondat, mely Hannah Arendt előadás-szövegében verssorként tördelve szerepel, Lessing 1778. április 6-án írott leveléből származik, melyet Johann Albert Heinrich Reimarusnak címzett.

Petri György

MAGYARÁZATOK P. M. SZÁMÁRA (II)

A *Holmi* 2000. decemberi Petri-émlékszámában közöltük gépiratból az első kötet, a MAGYARÁZATOK M. SZÁMÁRA verseihez fűzött önkomentárokat, melyeket Petri György Pap Máriának mondott el, és az ő lejegyzésében is maradtak fenn. A gép-

irat az első ciklus utolsó előtti versével fejeződött be. Most került elő a számítógépből a folytatás, további hét vers elemzése, ezeket közöljük az alábbiakban.

A szerkesztőség

CSAK EGY SZEMÉLY

A versnek nincs címzettje. Tulajdonképpen poétikai kísérlet arra, hogy megírjak egy olyan igazán bel canto szerelmes verset, aminek a megírhatatlanságáról A SZERELMI KÖLTÉSZET NEHÉZSÉGEIRŐL szóló versben panaszkodom. A vers trükkje az, hogy valamiképpen a melodikussága adja a lendületét. A „*Ha lehetnék Neked / csak egy személy*” hat plusz négy szótagos tördelésű sorpár tititá títitá titítitá. A második sor megismétlődik a második strófában, viszont a két sor a harmadik strófában úgy, hogy hat sor ékelődik a „*Ha lehetnék Neked*” és a „*csak egy személy*” közé. Ez a melodikusság feledteti azt, hogy a személy szó nyelvünkben inkább bürokratikus, rendőri hangzású, vö. személyi igazolvány, előállítandó személy stb. Mégis a dallamtól valami schubertes érzelmi telítettséget kap ez a szó. Mellesleg két rím is dústítja a zenei effektust, a viszonylag eredetinek mondható „*neked – görbe szeg*” rímpár és a nagyon banális „*időben – eltűnőben*” ragrím. Plusz egy harmadik, a „*fokhoz ér – csak egy személy*” asszonánc. „*Végérvényes, bár esetleges*”; nagyképűen szólva azt is mondhatnám, hogy az alapvető létélményem: egy összegyűrt cigarettásdoboz, a hamutartóban lévő csikkek, egy rozsdás drótdarab, ezekről mind úgy érzem, hogy úgy tökéletesek, ahogy vannak. Tehát tulajdonképp ez egy nagyon túlfeszített szerelmi elvárás, hogy a véletlenszerűségemben fogadjanak el tökéletesnek anélkül, hogy én bármit is akarnék. Figyelemre méltó módon a személy voltaképpen rögtön személytelenítve is lesz a két nominalizációval: „*egy személy szándéktalan fürdése az időben*” és a „*megállás eltűnőben*”. Az utolsó strófában egy teljes negativitás és halálperspektíva van. Nyilvánvalóan a nő fog eltűnni, az ő számára nyújtom a megállás lehetőségét. Birtokolhat, de kietlen birtoka vagyok, s még az is csak egyetlen pillanatra. A felkiáltójel, amit ritkán használok, meglehetősen kétértelmű: úgy is érthetjük melodikus pátosszal, hogy legalább egyetlen pillanatra lehessenek a tiéd, de úgy is, hogy csak egyetlen pillanatról lehet szó. A strófa utolsó két sorában van egy finom időjáték: ti. amíg az árnyék ahhoz a fokhoz ér, az egy asztronómiailag meghatározható időpillanat, a szög elporladása lényegesen lassúbb és folyamatszerűbb. Az árnyék fedte lépcső konkrét helyszín, a Mátyás-templom mellé vezető fedett lépcső a várdombon. Az árnyék fedte lépcső és az egyetlen villogó él kontrasztja egy nyárdélutáni sétám tapasztalatának a visszaidézése. Ez volt nagyjából az utolsó periódus, amikor még felfokozottan érzékeny voltam a természeti, közelebbiről a fényjelenségekre. Később ez a fogékonyságom teljesen elmúlt, és ez nagyon aggasztott további költői lehetőségeim szempontjából. Az nyugtalanított, hogy meddig tudok költőileg megélni a szenzuális élmények emlékéből.

DAL

Nem tartom igazán jó versnek, de az egyik legelkeseredettebb darabom. A vers kulcsa tulajdonképpen az utolsó strófában van: „*kultúrávégi kultúraelőtti időnk*”. Marx beszél arról, hogy van az emberiségnek előtörténete, és majd a kommunizmussal jön el az igazi története. Számomra itt a kultúra a történelem szinonimája. Nagyjából ez idő tájt jutottam arra a gondolatra, hogy az emberi történelem nem egyéb, mint egy igen tág értelemben felfogott kultúratörténet. Az első strófa, hogy „*nem többre vágyom*”, és utána jön ez a gazdagon alliterált „*fimon formáira palacknak és pohárnak*” arra utal, hogy ennél többre nem is lehet vágyani. A „*vigye korrupt kegyét a bánat*” Sárára vonatkozik. Nagyon mazochista a gondolatmenet, meg akartam tiltani magamnak azt is, hogy bánatot érzek, mivel úgy gondoltam, hogy a gyász, a szomorúság egyfelől felmentést ad az elkövetett disznóságra, másrészt egyfajta érzelmi onánia, vagyis vezeklés helyett élvezet. A harmadik strófa miatt mondom, hogy ez nem igazán jó vers, mert a „*korunk*

üres / harmóniát keres” sorpárban a rímet nagyon kedvelem, de a korunk itt egy elmaszatolt eufemizmus, ti. valójában a marxizmusra gondoltam, a marxizmus menti a célt kegyes jövőbe. Szóval az a baj, hogy nem a korunk üres, hanem a korunk szó üres ebben a szövegösszefüggésben. A vers befejezése azt jelzi, hogy csak egy hedonisztikus kiutat láttam abból az intellektuális bűnbeesésből, amit akkoriban úgy fogalmaztam meg magamnak – ez egy vers motívuma lett volna –, hogy belekóstoltam a nem tudás almájába. Egyébként itt látható, hogy igazából három rím van tipográfiailag majdnem azonos pozícióban: *üres – keres – kegyes*. Fontos a zárókép feltételes módja, ugyanis se kergetőzni nem szeretek, se fűvön járni, se napon lenni. A szituáció életszerűtlensége miatt a megszólított személy is valójában személytelen marad. Szóval az egész vers arról szól, hogy jó lenne szerelmesnek lenni, meg hogy jó lenne szeretni a természetet, tehát jó lenne valami egészen másnak lenni, mint ami vagyok.

BELSŐ BESZÉD

Ez a vers egy Szabolccsal való sétánkról szól. A helyszín a Bartók Béla út. Az „*izzadság ragyog az őr homlokán*” a Zalka Máté laktanya előtt posztoló őrrre vonatkozik. Ez volt az egykori katonapolitikai osztály, magyarán a hírszerzés központja, itt dolgozott anyám az ötvenes években. Itt is van egy sajátos poétikai húzás: négyszer ismétlem meg ezt a „*ketten mennek az utcán*” strófakezdő sort, amitől az egésznek van valami baljóslatú hangulata, holott nem történik semmi a versben, az egész csak egy hosszú felkészülés egy belső monológra. Ugyanakkor ez a vers a Szabolccsal való barátságomnak talán a legmélyebb dokumentuma: úgy éreztem, hogy ugyanazt észleljük, és ugyanúgy reagálunk. Itt minden tényszerű: valóban feltűnt mind a kettőnknek egy plakát. Ez talán az a plakát volt – nem vagyok benne biztos –, hogy „A kerület patkánymentes. Ha patkányt észlel, jelentse”. Az, hogy „*Válahol voltak, egy lépcsőházban...*”: együtt mentünk be az Irodalmi Alapba. Ekkortájt kezdtem megismerni Ionescót és Beckettet, ti. a harmadik strófának az utolsó három sora „*Egy ajtót kerestek, kopogtak, / köszöntek, valamit morogtak, / a széket nyikorgatták, bólogattak*” az alapbeli ügyintézésünknek a transzformálása egy teljesen értelmetlen cselekvéssorozattá. A monológ előtti utolsó strófa kontrasztos kettős portré rólam és Szabolcsról. Alapvetően arra utal, hogy a schilleri naiv és szentimentális költő megkülönböztetésben Szabolcsot gondoltam a naiv, vagyis goethei alkatú költőnek, magamat pedig schilleri szentimentális lírikusnak. A szentimentális fogalom Schillernél igazából inkább intellektuálist jelent. Evidens, hogy a goethei típust tartottam többre. Tehát itt is arról az alapproblémámról van szó, hogy a fontos kapcsolataimban mindig kényszeresen összemértem magam a másikkal, s az összemérés eredménye mindig az volt, hogy a másikat reménytelenül különbnek tartottam magamnál. Fontos még az, hogy a filozófiai monológot is egy önlefokozó gesztussal vezetem be: „*szürke hőben üveg sört képzél*”, vagyis az alkoholnak való kiszolgáltatottságommal mintegy eleve megkérdőjelezem az ezután következő szöveg komolyan vehetőségét.

Valamilyen furcsa humora van ennek a szövegnek: „– *Most mondjam el, hogy nem áll össze / szellemem*”, ti. a „*nem áll össze szellemem*” metafizikai katasztrófája, az bármelyik mosttal inkompatibilis. A költői kérdés csöppet sem költői, évtizedek óta foglalkoztat az, hogy a fontos dolgokról beszélni vagy idő nincs, vagy alkalom nincs. Ezután következik a nekrofilias látomás az üzekedő és szaporodó hullákról. Azt hiszem, ez az egyetlen irodalomtörténeti előzmény nélküli ötletem. Mármost poétikailag a két zárósor szándékosan agyonüti ezt a szexuális haláltáncot, hiszen mintha egy ideges könyvelő

beszélne a raktározási problémáiról. Másfelől arról a nagyon személyes problémáról van szó, hogy örületes mennyiségű műveltséget kebelezek be, ami az égvilágon semmi-re nem használható. A folytatás kulcsszava a „*gyalázatos otthonosság*”. Ez a passzus a Kádár-korszak insider értelmiségének a kritikája. Magamat is közéjük számoltam. Ennek a résznek az alapmotívuma a szégyenérzet és az önmegvetés. Ugyanakkor utalás arra, hogy egy ilyen korszakot túlélni és az integritásunkat valamennyire megőrizni jelentős intellektuális teljesítményt követel, hiszen ki kell ismernem „*romhegyem ingó statikáját*”, „*biztos pontokat*” kell megjegyeznem. Azt hiszem, ekkortájt kezdtem erősen kacérkodni az öngyilkosság gondolatával. Azt gondoltam ugyanis, hogy túl sok energiámat veszi igénybe a beilleszkedés egy olyan rendszerbe, amit már akkor is életképtelennek találtam. Tehát hogy nagy szellemi energiát fordítok olyan feladat megoldására, amit egyáltalán megoldani szégyenletesnek, sőt becstelennek tartok. A kurzivált „*próbálgatni, mert semmi elv nem működik*” mutatja, hogy akkoriban még vágytam a nagy elméletre. A próbálgatni a „*trial and error*” módszerre való utalás, amit akkoriban még filozófiai gyermetegegségből elutasítottam. A folytatás adja meg a vers kulcsát: „*Feladtam / az egység utáni sóvár vágyamat: / milyen gyalázat érhet még?*” Tehát a nagy elméletről való lemondást úgy éltem át, mint teljes morális lefokozódást. Nagy elméleten valami olyasmit értettem akkoriban, ami egy minden zárba alkalmas kulcs, magyarul egy sperhagni. Ennek a vágynak lényeges eleme volt az is, hogy csak egy ilyen elmélet lehet. Az a paradox helyzet állt elő, hogy egyfajta vallási téboly iránti vágy támadt bennem, miközben teljesen képtelen voltam hinni valamiben. A továbbiakban patkány- és tolvajnak aposztrofálom magam, és megint csak a Kádár-korszakbeli értelmiség önkínzó kritikája az, hogy még azt is felrovom magamnak, hogy elboldogulok ilyen körülmények között is. Nagyon súlyos az a kitétel, hogy erről a labirintusról azt mondom, hogy itt ember lépést se tudna tenni, és le is vonom a konzekvenciát: „*és vége annak, ki a járást itt megtanulta*”. Ez nem kevesebbet állít, mint azt, hogy aki ebben a rendszerben egyáltalán létezni tud, az megszűnt embernek lenni. Tehát amikor állathoz vagy bűnözőhöz hasonlítottam magamat, ezt a lehető legkomolyabban gondoltam. Ahogy komolyan gondoltam azt is, hogy a korszak értelmiségijeinek az a tragikomédiája, hogy egy hosszú tanulási folyamat, sok szubjektív fáradozás eredményeképpen válnak alkalmatlanná tulajdonképpeni hivatásuk betöltésére.

A „*hely és idő alkalmatlan*” tulajdonképp a mindenkori körülményekre vonatkozik. Nagyon általános problémám, hogy amit szeretnék megbeszélni valakivel, az ilyen vagy olyan okból soha nem megbeszélhető, tehát hogy arról, ami számomra fontos lenne, nem esik szó. Aztán jön egy önironikus és Szabolccsal is ironizáló rész, a visszatérés az élet szokottabb képeihez, mert amire felhívom Szabolcs figyelmét, azt egy meglehetősen körülményes mondattal fejezem ki (az idézőjelben lévő mondat). Arról van szó ugyanis, hogy Szabolcsról feltételeztem, hogy minden nővel kapcsolatos dologra spontánul érzékeny, ő viszont mindig méltányolta az én megfigyeléseim részletekbe menő, anyagszerű precizitását.

Konkrétan ez a vers összefügg egy szintén a Bartók Béla úton esett sétánk során engem ért sérelemmel, amikor is Novalis filozófiatörténeti jelentőségéről prelegáltam Szabolcsnak, akit a téma mérsékelten érdekelt, és valami olyasmit mondott, hogy jelentőség ide vagy oda, Jékely Zoltán azért sokkal jobb költő. Én akkor ezen úgyszólván megsértődtem a német filozófiatörténet nevében. Ma már, ami a két költő megítélését illeti, igazat adok Szabolcsnak. De a vers befejezésében ez az ingerültség fejeződik ki, mármint hogy a Szabolccsal úgysem lehet másról beszélni. Az utolsó sorok

viSSZAVÁLTANAK a kötött formára, amit rímek is hangsúlyoznak: *siet – üget; ott a folt – Desodort*. Az egész verset befejező, körülményesen precíz kép viszont ritmikailag megint szétesik, ez is az általam kedvelt, „leejtős” versvégek közé tartozik. Az „*apró tabletta*” a fogamzástápláló. Arról is szól ez a záróstrófa, hogy volt, illetve van bennem egyfajta gonosz voyeuriség, szívesen kifigyeltem, illetve elképzeltem nők apró fizikai esendőségeit, hogy például mennyire izzadhatnak meleg nyári napon nylonharisnyában, vagy éppen ha nincs rajtuk harisnya, akkor hogy hozzátapadhat a talpuk a szandáljuk talpbérléséhez. Az külön foglalkoztatott, hogy mi minden lehet egy nő ridiküljében. Mi tagadás, kíváncsiságból olykor átkutattam nőismerőseim ridiküljét. Még ez az „*illetéktelen szemek nézik*” fordulat fontos. Nagyon nyomasztónak tartottam, hogy az ember ki van téve más emberek tekintetének, ki van téve annak, hogy valamit képzeljenek róla, valahogyan vélekedhessenek felőle. Tehát abban, hogy az utcán megyünk, benne rejlik annak a veszélye, hogy közszemlére vagyunk téve, hogy áldozatául eshetünk egyfajta szellemi agresszióknak. Azt hiszem, ez a kép jellemző a távolabbi következmények mármár paranoid végiggondolására. Elképzelem, hogy a nő izzad, és továbbgondolom, hogy az izzadság a blúzáról át fog terjedni a kosztüm anyagára, és ott foltot hagy. Kortörténetileg jellemző, hogy a Desodort tulajdonnévként nagybetűvel írom, ti. akkori-ban csak egyféle volt.

NYARALÁS

Ennek egészen konkrét életrajzi háttere van. Az érettségi utáni nyáron úgy gondoltam, hogy belefáradtam az ismerőseim tömegébe, és az anyám lakásában dekkoltam. Valóban leeresztettem a redőnyt, és senkinek nem nyitottam ajtót. A tárgyi motívumok persze – az előszobaajtó recés üveg ablakától eltekintve – nem stimmelnek, például anyám lakásában nincs telefon. Ezenkívül konzerveket, teát és kétszersültet sem szereztem be – innivalót és cigarettát igen. Itt a legfőbb poétikai ötlet a cím és a szöveg közötti feszültség, mondhatni redukált nyaralásról van szó. A beszerzések takarékosága is inkább egy sarkkutatóra, mint egy üdülőre utal. Azt is meg merem kockáztatni, hogy ez tulajdonképpen egy halálvers (1969-ben írtam): minden kontaktus megszakad, gyakorta megszólal a telefon, de aztán nyilván többet nem, és ridegen elutasító a „*Milyen / makacs emberek vannak*” mondat, a levélnyílás fedele is becsattan. Az ajtónak támasztott lábtörlő konkrétan arra az emlékemre utal, hogy egy lépcsőházfelmosás után az ajtónak támasztott lábtörlő vezetett nyomra, hogy valamelyik szomszédunk meghalt. A tündérsakk a játékon belüli játék. Olyan szabályai vannak, amelyek eltérnek a ténylegesen játszott sakk szabályaitól, csak feladványai vannak, tehát egy nem partnerrel játszható játék. Ez is a teljes izolációra való törekvés jelképe. Van egy szadistikus drámai eleme is a versnek, hogy én vagyok a megfigyelő pozíciójában, kiélvezem a látogató tanácsstalanságát, akinek nincs tudomása arról, hogy elutaztam volna, és egyszerűen nem érti, miért nem talál soha otthon. Egyáltalán: a megfigyelő pozíciójában lenni egyfajta hatalmi helyzet, pláne, ha az ajtónak támasztott lábtörlő még valami fenyegetőt is sugall, hogy ugyanis a meglátogatott személy már nincs az élők sorában. A vers írásának idején, ha csak képzetben is, szerettem ilyesmivel játszani.

NAENIA

A naenia a gyászdal görög műfaji neve. Kamaszkori nagy szerelmem halálára írtam. Egy teherautó gázolta el a Balaton partján, amikor az üdülőből kibiciklizett az ikreinek ennivalót venni. Neki sok irodalmár szeretője volt, és engem nagyon bosszantott

a halála alkalmából megjelent versek indiszkrét jellege. Ugyanakkor ez a „*Felfakadnak /lappangott, sunyi konzekvenciák*” azt a felismerésemet jelzik, hogy kénytelenek vagyunk számolni azzal, hogy a személyiségünk közprédává válik, minél inkább éltünk, annál inkább. „*a gyászhajtokás férfi-ordenártság*” arra vonatkozik, hogy a Katiról megjelent versekben mindig éreztem valami olcsó büszkélkedést, hogy az enyém is volt ez a nő. A „*Cipruslombok*” – utalás Petőfi CIPRUSLOMBOK ÉTELKE SÍRJÁRÓL című versciklusára. Az utolsó két sor, ahol tulajdonképpen a naphoz hasonlítom őt, arról szól, hogy sajnálatos módon nem lettünk jobbak általa. A „*kedves lény*” megkülönböztetett morális stábutust jelent számomra, olyan lényét, aki jobbá tehetett volna bennünket, ha mi fogékonyak lettünk volna erre. Ezért van az utolsó szakasz olyan módon tördelve, hogy tulajdonképp egy sorból csinálók két sort: „– *Cipruslombok!*”, ráadásul felkiáltójellel. Ezzel az utólagosság reménytelenségét akartam kifejezni, a kegyeleti aktus értelmetlenségét, és hát külön sorrá válik ilyen majakovszkijos tördeléssel a „*Hiába*”. Ez a kulcsszava a versnek.

EGY EMLÉK

A vers Gellért Endréről, a Nemzeti Színház rendezőjéről szól. Többször kísérelt meg öngyilkosságot, állítólag egy lakáscsere alkalmából kinézett az ablakon, és azt mondta: nem elég magas. A zárójelbe tett harmadik sor (*A körülmények ismeretese*) mutatja azt, hogy mennyire bezártnak éreztem a saját helyzetemet, hogy én tényleg a szűk baráti körnek írok. A mondat különben igen nagy valószínűséggel tényleg elhangzott. Több forrásból megerősítették. Ami engem ebben izgatott, hogy egy rendező megrendezi a saját Abgangját, amikor már halálra megy a játék. Tehát azt éreztem Gellért Endre gesztusában, hogy megkísérli az életeseményt műalkotássá változtatni. Ugyanakkor erkölcsi erő kell ahhoz, hogy valaki a saját betervezett halálát műalkotássá formálja. Ez valami olyasmi volt számomra, mint ha egy kötéláncos olyan kötéltre lép, amiről biztosan tudja, hogy el fog szakadni, és azt is tudja, hogy nincs alatta háló.

EGY ERÉNYES HÖLGYHÖZ

A vers címzettje Lakatos Mari. Azt hiszem, hogy ez az a vers, ami már az ÖRÖKHÉTFŐ-t előlegezi. „*A nadrág kétségtelen haladás, / vívmány: valami szellemi.*” A triviálisan létezőnek, a közszükségleti cikknek egy ilyen himnikus ünneplése reakció a hivatalos önünneplésre. A következő két sor, hogy „*A nadrág megnemesíti / a méltókat és választottakat*”, annyi, hogy tehát nadrág már van, de csak annak jut, aki érdemes rá. A következő három sorban tulajdonképpen egy rabelais-i stílusú Kant-paródiát adok elő, ami átmegegy hegeliánus posztulátumba. Az foglalkoztatott, hogy a nadrágszárakra alkalmazzak filozófiai kategóriát. Viszont az a sor, hogy „*A nadrág virtuálisan levethetetlen*”, nagyon súlyos probléma volt számomra a vers írásának idején, hogy ugyanis a prüdériánktól nem tudunk megszabadulni. Hiába van szexuális forradalom, kulturális forradalom, a beidegződéseinktől nem tudunk szabadulni. A következő strófában már teljesen elbohóckodom a dolgot, három alliteráció van: „*fajtalan fajunk*”, „*a morált, mórest*” és a „*tunyán tanulja*”. Azt gondolom, hogy ebben költőileg is, meg emberileg is nagyon rokon vagyok a Várady Szabolcs egykedvű amorálisával. „*A szerelmi líra diszkrét hasítéka*”: a hasíték nyilván a slicc, ez tulajdonképp azt jelenti, hogy átmenetileg elfogadjuk azt, hogy mutogatós bácsi vagyok, vagy felkínálkozás az orális vagy manuális szexhez.

A következő strófában mondattanilag egy erotikus konvulzióknak a játékos lereagálása van („*Ne többet erről. Hölgylem: a kezed! / Tedd homlokomra! Tán csillapodom.*”), két sorban négy mondat. Fontos a „*disciplina*” szó, mert az nemcsak erkölcsi szabályokat je-

lent, hanem tanítást is. Az utolsó strófa Kant kuplerájbeli élményére vonatkozik. Kant egyszer a barátai unszolására elment egy bordélyba, és utólag úgy számolt be erről, hogy nagyon komikus volt ez a hin und her. „*a szellem / tengerimalac-érzékeny bőre*” az Kant lelke. Az utolsó strófának az eleje, a „*Segíts, és együtt felemelkedünk / talán a subtilis iróniáig*”, ez akkoriban, meg azóta is alapvető problémám, szerettem volna megszabadulni a vágytól és a féltékenységtől, de ez nem sikerült.

Turbuly Lilla

EL

elköszön és most kilép
volt ez így és lesz ha még
elköszön de majd talán
visszajön egy hét után

elköszön mert dolga van
el se menne máshogyan
elköszön de hívni fog
biztosan keresni fog

elköszön hát mért hiszem
bízni többé nincs miben
elköszön és vissza se
nem lehet hogy már sose

elköszön és nincs tovább
nézhetem a hűlt nyomát
elköszön és nem marad
múltba hulló kődarab

ZSÁKUTCA

A zsákutcákkal az a baj, hogy
meglehetősen soká tart, míg
zsákjellegük megmutatkozik.
A táblát (ha van egyáltalán)